

Türkiye Genelinde 2020-2022 Yılları Arasında Jandarma Sorumluluk Sahasında Düzensiz Göçmenlerin İşlediği Suçların Sosyolojik Değerlendirmesi

Murat KOÇANLI¹

Öz

II. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa genelinde çok önemli siyasi ve ekonomik gelişmelerin meydana gelmesi, küreselleşmenin yaygınlaşması, teknoloji ile sanayinin ilerlemesi ve Orta Doğu başta olmak üzere Güney Doğu Asya bölgelerindeki siyasi karmaşa, kaos ve istikrarsızlık ortamlarının varlığı göç hareketlerinin geçmişe oranla daha da artmasına neden olmuştur. Göç hareketlerinin artması da toplumdaki değişimi daha da hızlandırmıştır. Bu kapsamda meydana gelen değişim, toplumların sosyal ve kültürel yapılarını daha fazla etkileyerek daha çok hissedilmesine yol açmıştır. Göçmenler kendi ülkelerindeki sosyal ve kültürel yapıyı terkederek hiç tecrübe etmedikleri ve yeni aşına oldukları bir sosyal çevrede yaşamak durumunda kalmaktadırlar. Bu süreçteki ekonomik dezavantajlar, kültürel farklılıklar ve toplumda oluşan olumsuz algılar göçmenlerin suç davranışlarına daha kolay yönelmesine neden olmaktadır. 2012 yılından itibaren öngörülmeyen artan bir ivme ile yükselen büyük boyutlu insan hareketleri kapsamında göç eden bireyler, yeni göç ettikleri toplum ile uyum sürecinde önemli sorunlar yaşayabilmektedir. Bu kapsamda çalışmada 2020-2022 yılları arasında Jandarma Genel Komutanlığı sorumluluk sahasında göçmenlerin işlediği suçların toplam suç oranlarına etkisi incelenmiş ve bireylerin suç işleme nedenleri analiz edilmiştir. Yapılan analizde, toplumda meydana gelen algıdan farklı olarak göçmenlerin işlediği suç oranlarının toplam oranlar içerisinde çok önemli bir bölümünü teşkil etmediği saptanmıştır. Büyükşehirlerde veya sınır illerinde yaşayan göçmenlerin genellikle şiddet suçlarından ziyade ekonomik temelli suçları işlediği bulgularına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Suç, Düzensiz Göçmen, Geçici Koruma, Jandarma Bölgesi, Sosyal Düzensizlik, Türkiye.

¹ Doktora öğrencisi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, akadem105@yahoo.com, [ORCID: 0000-0003-3571-7565](https://orcid.org/0000-0003-3571-7565).

Sociological Evaluation of Crimes Committed by Irregular Migrants in Gendarmerie Responsibility Area between 2020-2022 in Turkey

Abstract

After World War II, significant political and economic developments across Europe, the spread of globalization, the advancement of technology and industry, and the presence of political turmoil, chaos and instability in the Middle East and South East Asia have led to an increase in migration movements compared to the past. The increase in migration movements has further accelerated the change in societies. The change that has occurred in this context has affected the social and cultural structures of societies more and caused them to be felt more. Migrants leave the social and cultural structure of their home countries and have to live in a social environment that they have never experienced and are newly familiar with. Economic disadvantages, cultural differences and negative perceptions in the society in this process cause migrants to turn to criminal behavior more easily. Since 2012, individuals who migrate within the scope of large-scale human movements, which have been increasing with an unpredictable acceleration, may experience significant problems in the process of harmonization with the society they have just migrated to. In this context, in this study, the effect of the crimes committed by migrants on the total crime rates in the Gendarmerie General Command area of responsibility between 2020-2022 was examined and the reasons for individuals to commit crimes were analyzed. In the analysis, it was determined that, unlike the perception in the society, the crime rates committed by immigrants do not constitute a very important part of the total rates. It has been found that immigrants living in metropolitan or border cities generally commit economic-based crimes rather than violent crimes.

Keywords: Crime, Irregular Migration, Temporary Protection, Gendarmerie Zone, Social Disorder, Türkiye.

Extended Abstract

The most basic theme of sociological theories is that social processes should be interpreted together with their causes and consequences in order to examine change in order for societies to develop in a healthy way. In this context, the phenomenon of migration should be considered as an opportunity for social-cultural change. Immigrants have left their old social structures and started to live in a new social structure with different and diverse structures. Finding themselves in a different structure forces or facilitates the migrant individual to adopt new behaviors. One of these behaviors can be crime. The migration process can affect crime in different ways. First, migrant individuals may become more prone to crime due to the change in their social structure. Then, individuals living in the new environment may also become more prone to crime due to changes in

their structure and environment. In other words, the migration process within the scope of crime has the opportunity to affect both the migrants and the individuals living in the place of migration.

The migration of Syrians in Turkey, which started in small groups in 2011 but increased in 2012 due to the civil war in Syria, and the presence of another migrant population from different countries such as Iraq, Iran, Pakistan, Afghanistan, Nigeria, Ghana, Ethiopia, Myanmar, etc., have started to attract sociological attention in relation to migrants. Therefore, the existence of an interaction between migration and crime is one of the most discussed issues today. In many countries, there is a widespread perception that immigrants tend to commit crimes, that they tend to commit more crimes than resident individuals, or that a significant portion of the crimes that occur are committed by immigrants. For this reason, serious problems at the level of social tension can be experienced in regions or countries where migrants live in large numbers. Since 2012, irregular migrants and those under temporary protection status may experience significant problems in terms of harmonization and integration with the society they migrate to. In particular, they may resort to illegal means in order to survive or catch up with their living standards.

Using the incident database, incidents and crimes that occurred or were investigated by the Gendarmerie General Command (GGC) between 01 January 2020 and 31.08.2022 were classified and analyzed. During the specified period, a total of 1,742,282 incidents occurred in the Gendarmerie General Command's area of responsibility. Of these incidents, 95,797 were committed by foreign suspects. The proportion of foreign suspects in all incidents was 5.4%. When the data is analyzed, it is determined that the rate of foreign suspects is not very high. In this context, it is seen that the prejudice of certain segments of the society that the rate is too high or that a very significant proportion of crimes are committed by foreign nationals is not very accurate. However, it would be appropriate to say that the rate of foreign suspects has shown a significant and meaningful increase over the years. In fact, it can be said that these data show that the level of incompatibility of irregular migrants and Syrians under temporary protection who migrated to Turkey has increased and their efforts to integrate into society have been insufficient.

An analysis of public order incidents (crimes against persons, property, society, nation and state) in the GGC's area of responsibility shows that a total of 707,008 criminal incidents occurred. Of these incidents, 11,760 were committed by foreign suspects. The rate of foreign suspects in total public order crime incidents was realized as 1.6%. In other words, contrary to the general perception in the society, the amount of crimes committed by foreign suspects was determined at a low level. However, it can also be said that it has entered a significant increase in cumulative terms. It can be evaluated that especially crimes within the scope of crime types frequently encountered in daily life (intentional injury, theft, fraud, sexual crimes, etc.) were committed and legal action was taken against them as suspects. When the crime rates of irregular migrants and individuals under temporary protection residing in the GCC's area of responsibility are examined, it is revealed that there is a frequency in crimes against persons

and property. It can be said that this intensity shows that the problems of harmonization with the society they live in have not been overcome sufficiently and that they have not been able to integrate.

In the analysis made using the crime data that occurred in the GCC's area of responsibility between 2020-2022, it was determined that, contrary to the perception of the society in general, the crime rates committed by migrant individuals do not have a very significant share in the general crime rates. However, it can be said that the rate of the detected data has been increasing over the years. It has been determined that migrant individuals residing in metropolitan cities or cities close to border provinces commit crimes of violence and coercion within the scope of the tension created by the limitations they experience in society, and crimes against property due to economic inadequacies. It can be said that crimes are concentrated near the central business and trade area of the city, in the transition zone and in areas where social disintegration is seen intensely, and crime rates decrease relatively as you move away from the city center. In this context, the fact that the crimes committed within the framework of the analysis are in metropolitan centers or in places with high commercial and economic density can be explained within this framework. In other words, social disorganization leads to low collectivity and commitment in migrant individuals. Low commitment can push individuals into criminal environments and is thought to cause high levels of crime.

Giriş

Göç sürecini sadece fiziksel hareketlilik olarak değil aynı zamanda toplumsal sonuçlar içerdiğinden dolayı bir toplumsal olgu şeklinde kabul etmek gerekir. Sosyal hareketlilik olarak değerlendirilmesi gereken göç olgusu, göçle beraber gerçekleşen ferdi ve sosyal değişimler olarak algılanmalıdır (Göker, 2015: 34). Aslında göç olgusu demografik bir özellik taşımakla beraber, sosyal farklılaşma, kültürel karşılaşma ve uyum ile uyumsuzluk kavramlarını içinde barındıran bir toplumsal değişim sürecidir (Schäfers, 2003: 433). Bu süreç, göç edilen topluluklarda var olan etkileşimleri ile göçmen birey veya toplulukların sahip oldukları unsurlar arasındaki ilişkileri ve sorunları barındırmaktadır. Diğer bir deyişle, göç eden birey veya toplulukların sahip olduğu yapıların unsurları ve özellikleri göç edilen toplulukların yapılarını temelde etkileme özelliğine sahiptir (Alpman ve Yarcı, 2017).

Sosyolojik ve psikolojik olarak en çok etkilenen birey olması nedeniyle uyum sürecinin başarısını da etkilemektedir. Değişik kültür yapılarından gelen bireylerin davranışları ve birbirleriyle etkileşimleri kültürel uyum sıkıntılarını da beraberinde getirmektedir. Göç sürecinin sonucunda farklı geçmişe sahip bireylerin normlar, adetler, değerler ve kültür gibi unsurlar ile aynı ortamda hayatını idame ettirmek durumundadır (Aksoy, 2012: 297). Değişik kültür ortamında yaşamak durumunda kalan bireylerin diğer kültür ile uyum sürecinde karşılaştıkları zorluklar, sorunlar ve reaksiyonlar “kültür şoku” olarak tanımlanmaktadır (Güvenç, 1996: 122).

Bununla birlikte göç sürecinin meydana getirdiği değişim her daim uyum ile sonuçlanmaz ama çatışmaya da neden olmaz. Bunun en önemli nedeni, göçmenlerin kendi değerleri, gelenek ve göreneklerine sadık olmaları veya eski yaşam tarzlarını ısrar ettirmeleridir. Bu ısrar da uyumsuzluğu arttırmakta ve göç edilen toplum ile entegrasyonun gecikmesine yol açmaktadır. Aslında, göçmenlerin davranışları, göç edilen toplum tarafından kültür ve değerler çatışması nedeniyle damgalanmalarına yol açmaktadır. Aynı zamanda bu davranışları, yasal mevzuata aykırılık teşkil ettiğinde ise suç olarak tanımlanmaktadır (Adiloğlu ve Eklemezler, 2018: 732). Kültür çatışması olarak betimlenen ve değişik kültürler ile değerlere ait göçmenlerin kimlikleri suçlu olarak etiketlenmesine yol açmakta ve bireyleri bir etiket içerisine sınırlandırarak onların damgalanmalarına neden olmaktadır (Erdentuğ, 1977: 75-76). Göç sürecinin sonunda göçmenlerin getirdiği yaşam şekilleri ve değerler, alışık olmadıkları yeni toplum yaşayışının kural ve normlarından dışlamakta ve bu kişiler hiç alışkın olmadıkları yeni kurallarla yaşamak durumunda kalmaktadır (Guterres, 2007: 11). Bu durumun aşılabilmesi veya entegrasyon sürecinin uzaması halinde bireyin soyutlanmasına ve marjinalleşmesine neden olabilmektedir. Marjinalleşen birey zamanla sosyal, kültürel ve ekonomik bağlamda tamamen göç edilen toplum ile bağların kopmasına ve toplumsal aidiyetin zayıflamasına yol açabilmektedir.

Göç sürecinin suç olgusu üzerinde çok önemli etkisi bulunmaktadır. İlk olarak, göçmenlerin sosyal çevrelerinin değişime uğramasından dolayı suç davranışlarına daha eğilimli olabilmektedir. Göçmenlerin varlığı ve kültürel yapıları da yerleşik bireyleri de etkilediğinden daha kolay suç davranışlarına yönelebilmektedir. Suç bağlamında göç sürecinde yaşanan değişimlerin her iki kesimin suç davranışlarını etkileyebilme imkânı bulunmaktadır (Delice ve Yaşar, 2014: 121).

Türkiye’de 2011 yılının bahar aylarında başlayan ancak Suriye’de yaşanan karmaşa ve kaos ortamı nedeniyle 2012 yılında hızı artan Suriye kökenli bireylerin göçü ile Orta Doğu ve Güney Doğu Asya ülkelerinden gelen göçmenlerin varlığı, göç sosyolojisinde dikkat çekmeye başlamıştır (Alpman ve Yarıcı, 2018: 147). Göç hareketlerinin son 10 yılda yaygınlaşması ve etkilerinin daha çok hissedilmesi sosyoloji alanında daha çok tartışılır hale gelmesine yol açmıştır. Birçok ülkede, göçmenlerin suç işleme eğiliminde oldukları ve yerleşik bireylerden daha fazla suç davranışları gösterdiklerine dair yaygın bir algı mevcuttur. Ön yargının neden olduğu gerginlikler zamanla toplumun genelini ilgilendiren önemli sorunlar yaşanmasını sağlayabilmektedir. Piopionik ve Ruhose, göç ve suç olguları arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalarda saptanan verilerin ve toplum genelinde göçmenlere yönelik olumsuz algıların göçmen karşıtlığının oluşmasına zemin hazırladığını ileri sürmektedirler (2017: 258). Bununla beraber, göçmenlerin işlediği suçlara ilişkin tedirginliğin, göç politikalarının oluşturulmasında ekonomik kaygılardan daha etkin olduğunu vurgulamaktadırlar. Bu kapsamda göç hareketlerinin temelinde finansal yetersizlikler ve istihdam sorunları olduğu düşünülebilir.

Metodoloji

Türkiye bulunduğu konum itibarıyla, politik ve ekonomik açıdan istikrarsız, kargaşa ve siyasi krizlerinin yoğunlukla bulunduğu Orta Doğu ile Kafkasya bölgelerine komşu olması nedeniyle sıklıkla düzensiz göç hareketlerine yoğun olarak maruz kalmaktadır. Aynı zamanda Türkiye’nin son yıllarda ekonomik ve kalkınma bağlamında öne çıkması nedeniyle çevre ülkelerden göç etmek isteyen bireylerin hedefi haline gelmiştir. Bu özelliği kapsamında göç veren veya transit ülke olarak değil de göç alan ülke konumundadır. Türkiye’nin konumunu son yıllarda meydana gelişmeler çerçevesinde değerlendirmek daha yararlı olacaktır.

Orta Doğu bölgesinde yaşanan iç çatışmalar ve belirsizlikler birçok insanın kendi yaşadıkları toprakları terk etmesine yol açmıştır. Özellikle Suriye’de 2011 yılının bahar aylarında başlayan ve etkisi azalsa da devam eden kargaşa ortamı ile terörizmin tırmanmasıyla birçok Suriyelinin göç ettikleri ilk ülke Türkiye olmuş, müteakiben göç hareketleri Avrupa’ya yönelmiştir. Ayrıca politik unsurlardan kaynaklanan göç oluşumları, hedefte olan ya da hedef ülkeye ulaşım aşamasındaki transit ülkeler için çok önemli sosyal, ekonomik ve güvenlik sorunları meydana getirmiştir (Yağcıoğlu, 2017: 46).

Suriye'deki savaşın ilk zamanlarında çok az sayıdaki Suriyelinin Türkiye'ye gelmesi ile bu hareketin kısa vadeli olacağı varsayılmış ve Türkiye gelenleri "misafir" olarak nitelendirmiştir. Fakat savaşın kısa süreli olmayacağına anlaşılması ve misafir tanımının uluslararası hukukta bir karşılığının olmaması sebebiyle Türkiye sadece geçici olduğu ifade edilen, ara bir statü ve yasal kapsamda sınırlı olan "geçici koruma" statüsünde tanımlamayı uygun görmüştür (Tunç, 2015: 36). Göç İdaresi Başkanlığına (GİB) (2023) göre halen Türkiye'de 3.395.909 geçici koruma statüsünde Suriyeli ve 285.027 düzensiz göçmen olduğu halde, barınma merkezlerinde yaklaşık 233.000 kişinin bulunması üzerinde ciddi olarak düşünülmesini gerektirmektedir. Diğer bir ifadeyle, Suriye kökenli bireylerin %92'sinden fazlası dağınık biçimde Türkiye'nin farklı bölgelerinde ikamet etmektedir. Bu veri aynı zamanda barınma merkezlerinin yeterince etkin kullanılmadığını göstermektedir. Barınma merkezlerinin etkin kullanılmamasından dolayı büyükşehirlerde çoğunluk olmak üzere Türkiye'nin çeşitli kentlerinde plansız olarak ikamet etmeye başlayan göçmenler, sosyal, kültürel, ekonomik ve güvenlik anlamında birçok ciddi sorunların kaynağını oluşturduğu değerlendirilmektedir.

Bu nedenle, 2012 yılından itibaren öngörülmeyen artan bir ivme ile yükselen büyük boyutlu insan hareketleri kapsamında düzensiz göçmenler ve geçici koruma statüsünde bulunanlar yeni göç ettikleri toplum ile entegrasyon çerçevesinde önemli sorunlar yaşayabilmektedir. Özellikle yaşamlarını sürdürebilmek veya yaşam standartlarını yakalayabilmek adına yasa dışı yollara başvurabilmektedir. Bunun yanında toplumun genel normları ve değerlerine aykırı hareketlerde bulunarak sapmış davranışlarda da bulunabilmektedirler. Bu çerçevede değerlendirildiğinde araştırmanın problemi; "2020-2021-2022 yıllarında jandarma sorumluluk sahasında meydana gelen başta düzensiz göç olmak üzere ortaya çıkan büyük ve beklenmeyen nüfus hareketleri çerçevesinde, düzensiz göçmenler ile geçici koruma statüsünde bulunanların işledikleri asayiş suçlarının jandarma bölgesinde işlenen genel asayiş suçları kapsamındaki payı nedir?" şeklindedir. Diğer bir ifadeyle araştırmanın temel amacı, düzensiz göçmenler ile geçici koruma statüsünde bulunanların işledikleri asayiş suçlarının toplam asayiş suçları kapsamındaki oranlarını ortaya koymak ve genel değerlendirmede etkilerini irdelemektir.

Araştırmanın kapsamı, jandarmanın sorumluluk sahası ve 2020-2021-2022 yılları ile sınırlandırılmıştır. Diğer taraftan araştırmanın sadece jandarma sorumluluk sahası ile sınırlandırılmasının en önemli nedeni, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün asayiş suç ve diğer verilerini diğer kurum ve araştırmacılarla paylaşmak istememesi ve isteksizliğidir. Bu nedenle araştırma tasarlanırken sadece jandarma sorumluluk sahası ile sınırlandırılmıştır. Bu kapsamda araştırma sonuçlarının Türkiye genelini değil sadece jandarma sorumluluk sahasındaki verileri temsil ettiği göz önünde bulundurulmalıdır. Bununla birlikte Orta Doğu ile Güney Doğu Asya'da bulunan ülkelere gelen göçmenler düzensiz göçmen olarak değerlendirilmiştir.

Kavramsal Çerçeve

İnsanlık tarihi ile eşdeğer olan göç olgusunun en temel tanımı, “bireylerin ya da toplumsal grupların coğrafi anlamda geçici veya kalıcı olarak yer değiştirmeleridir.” olarak ifade edilebilir. Fakat değişik alanlardaki düşünürlerin, özgü bilimsel değerlendirmeleri nedeniyle göç olgusunu farklı anlamlarda ifade ettikleri görülmektedir. Coğrafya bilim uzmanları “zaman ve mekân” yönünden önemi üzerinde dururken, sosyologlar “göç hareketliliğinin sonuçlarını” öne çıkarmakta, ekonomistler ise “göçün makro finansal yansımaları” üzerinde durmaktadırlar (Sinha ve Ataullah, 1987: 5). Diğer bir ifadeyle, ilgili bilim alanının konusuna göre farklı göç tanımları yapılabilmektedir.

Lee göç olgusunu, “genel olarak yaşanan yerin kalıcı ya da yarı kalıcı olarak değiştirilmesi” olarak ifade etmiştir (Lee, 1969: 285). Canatan (2013: 318) göçü, “sadece mekânsal bir hareketlilik olarak değil aynı zamanda toplumsal bir hareketlilik” olarak belirtmektedir. Ayrıca Canatan, insanların daha yüksek yaşam standartlarına ulaşmak ve güvenli yaşam bulmak amacıyla yaşadıkları mekanları terk edip daha yüksek bir toplumsal konuma erişmek için çaba sarf ettiklerini vurgulamıştır. Göç Terimleri Sözlüğü’nde, “uluslararası bir hududu aşarak ya da bir ülke sınırları dahilinde yer değiştirmek veya zamanı, oluşumu ve sebebi ne olursa olsun bireylerin yer değiştirdiği nüfus hareketleri” olarak ifade edilmektedir (Göç Terimleri Sözlüğü, 2018). Sosyolojik yaklaşım kapsamında göç olgusu, “dünya genelinde sanayileşmenin gelişmesi, ulaşım ve haberleşme imkanlarının artması, yoğunluğu azalmayan çatışmalar, yoksulluğun genelleşmesi ve küreselleşmede yaşanan değişime paralel olarak artan bir yer değiştirme hareketi” olarak betimlenmektedir (Tuzcu ve Bademli, 2014: 56-57).

Uluslararası Göç Örgütü (IOM, 2023) düzensiz göçü, “Kaynak ülke, transit ülke ve hedef ülkelerin düzenleyici normlarının dışında vuku bulan eylemler” olarak tanımlamıştır. Diğer taraftan bireylerin ekonomik, politik ve toplumsal unsurlara bağlı hareketi olarak ifade edilen göç olgusu, mültecilik ve sığınmacılık kavramları gündeme geldiğinde “Göç gönderen, kabul eden ve göçe aracı olan transit ülkelerinde düzenleyici normların dışında kalan hareket” şeklinde tanımlanan düzensiz göç kapsamında kıymetlendirilmektedir (General Directorate of Security Report, 2005: 81).

Göç İdaresi Başkanlığının (GİB, 2020: 6) yaptığı tanıma göre göç, “Dini, iktisadi, sosyal ve diğer sebeplerden dolayı insan topluluklarının hayatlarının tamamını veya bir bölümünü geçirmek üzere yaşamlarını sürdürdükleri bir yerden başka bir yere yerleşmek suretiyle yaptıkları coğrafi yer değiştirme hareketleridir”. Türkiye’de uygulanan yasal mevzuat kapsamında düzensiz göç kavramı, “Yabancıların yasa dışı yollarla Türkiye’ye girişini, Türkiye’de kalışını, Türkiye’den çıkışını ve Türkiye’de izinsiz çalışmasını ifade eder.” şeklinde tanımlanmıştır (Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 2013, madde: 3). Ayrıca GİB (2015) düzensiz göç kavramını, “Göçmenin yasa dışı yollarla, yani vize almadan göç etmek istediği hedef ülke topraklarına girmesi, giriş yaptığı ülkede

kalması veya yasal yollarla girip yasal süresi içerisinde bulunduğu ülkeyi terk etmeyen yabancı kişiyi anlatmak amacı ile kullanılmaktadır.” şeklinde belirtmiştir.

Göç olgusu sadece yer değiştirme hareketi ile sınırlı olmayıp birden fazla boyutu olan bir olgudur. Göç olgusu; coğrafi değişiklik, kalınan süre, göç edilen yerde toplumsal etkileşim, değerlerdeki farklılıklar, göç eden bireyin rızası, sınırlılıklar ve göç kararına etki eden faktörler gibi birçok hususu içeren bütünlük anlayışına sahiptir. Tüm bu hususları içeren yapılan tanımlamaya göre göç, “göçmen olarak tanımlanan bir grubun, geçmişteki düzenlenmiş bir değerler veya normlar bütünü ya da değerlendirilmiş amaçlar kapsamında aldıkları kararlar, etkileşim sistemlerinde değişimle sonuçlanacak şekilde bir coğrafi konumdan diğerine doğru daimî olarak uzaklaşmasıdır.” olarak ifade edilebilir (Mangalam, 1968: 8).

Tüm tanımlamalarda, göç olgusunu betimleyen unsurlar kapsamında; yer değişikliği, belirli bir mesafeye gitme, geçici olma durumu, süreklilik, sosyal, ekonomik ve kültürel hareketlilik gibi değişkenlerin yer aldığından söz edilebilir. Ayrıca; antropoloji, sosyoloji, ekonomi, hukuk, yönetim, tarih, coğrafya, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, sosyal çalışma ve sosyal hizmetler, lojistik vb. pek çok bilimsel disiplinin ortak ilgi konusu olması, çok boyutlu bir özellik kazandırmakta (Mutluer, 2003: 9) ve gerek göç olgusunun gerekse de ilişkili diğer kavramların betimlenmesini güçleştirmektedir (Akşit, 1998: 67).

Bununla birlikte, göç ve suç olguları arasındaki temel ilişkilerini ve etkileşimlerini araştıran yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar aynı zamanda sosyo-kriminolojik olarak da adlandırılmaktadır. Bu yaklaşımların temelinde yer alan sosyal düzensizlik kuramı, suçun işleme nedenleri olarak ferdi faktörlerden ziyade toplumsal yapının unsurlarını öne çıkarmaktadır (Stowell ve Martinez, 2007: 565). Suç olgusunun meydana gelmesine sebep olan toplumsal etkileşimlerin sosyolojik bir bakış açısıyla değerlendirilmesi ve incelenmesi gerektiğini ileri süren bu yaklaşım, suç davranışını sosyal yapının ürettiği bir netice olarak değerlendirmektedir (Sokullu-Akinci, 2011: 32). Aslında suç olgusunun kültür alanındaki etkileşimler sonucu ortaya çıktığını ve kültürler arasındaki çatışmadan kaynaklandığını vurgulamaktadır. Durkheim de mekanik dayanışmanın temel olduğu toplumlarda suç davranışlarına daha az rastlanıldığını ancak organik dayanışmanın yoğun olduğu toplumlarda ise sosyal düzenin istikrarsızlaşmaya eğilimli olduğunu ve suç davranışlarının artmaya başladığını vurgulamıştır (2004: 129).

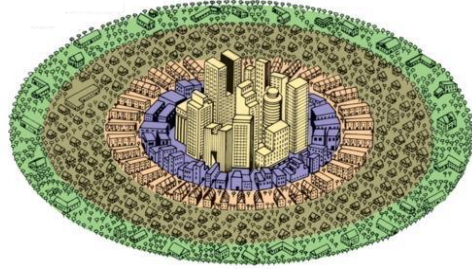
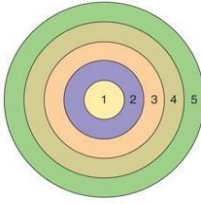
Bu yaklaşım doğrultusunda, mevcut sosyal yapıda meydana gelen düzenli olmayan gelişmeler toplumsal denetim bağlarının zayıflamasına ve işlenen suç miktarlarında artışa sebep olabilmektedir. Bununla birlikte toplumsal yapıdaki düzensizliklerin en önemli sebeplerinden biri de dışarıdan gelen göçmenlerin varlığıdır. Aslında yapısal-işlevsel yaklaşıma göre de mevcut olan her olgunun bir varlık nedeni bulunmaktadır. Durkheim de bir toplumda suç olgusunun varlığının olumsuz olarak algılanmaması gerektiğini tam tersine toplumsal bağları

güçlendirici özelliği nedeniyle var olması gerektiğini ifade etmiştir. Bireylerin sahip olduğu genetik unsurları, yaşadıkları çevre ve aile yapıları ile toplumla entegrasyon süreçleri birbirinden çok farklıdır. Bu nedenle toplumların kolektif yapılarının farklılaşması ve sapsmiş davranışların meydana gelmesi de çok doğaldır. Bu sapsmiş hareketlerin varlığı, suç olgusunun ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Diğer bir ifadeyle suçlu davranışların ortaya çıkması, bireyin davranışlarının toplum tarafından sapsmiş veya suçlu olarak etiketlenmesinden kaynaklanmaktadır. Durkheim bu durumu, “ceza tepkisiyle karşılaşan her eylem bir suçtur, suç evrensel bir olgudur, toplum kültürünün bir parçasıdır ve her toplumda her zaman suç vardır.” şeklinde vurgulamıştır (İçli, 2013: 99).

Bu temel düşünceden yola çıkarak Chicago Okulu’nun temsil ettiği ekolojik kuramı değerlendirmek gerekir. Kuram temel olarak, göçmenlerin yeni bir yaşam kurmak amacıyla göç ettikleri topluluk yapılarında zayıf toplumsal bağlarına sahip olduklarını, zayıf bağların da sosyal düzensizliğe yol açtığını ve suç davranışlarının yoğunluğuna zemin hazırladığını vurgulamaktadır. Sosyal düzensizlik yaklaşımı; artan göçlerin varlığı, kentleşme, sosyal hareketlilik ve yerleşimsel hareketliliğin meydana getirdiği sorunlar, şehir merkezlerinde ortaya çıkan sosyal düzensizlik alanlarıyla artan fuhuş, insan ticareti, uyuşturucu-uyarıcı madde ile alkol bağımlılığı gibi sapsmiş ve suç davranışlarının yoğun olarak ortaya çıktığı Chicago kent araştırmalarıyla tespit edilmiştir. (Thomas, 2011: 385). Shaw ve McKay’a göre; yoksulluk seviyesi, kültürel değişkenlik ve mekânsal hareketlilik unsurları, bireylerin sosyal değerler ve normlara olan bağlılıklarını zayıflatmaktadır. Bağlılığın zayıflaması da bireylerin suç davranışlarına yönelmesine neden olmaktadır (Bui, 2009: 171). Çeşitli ülkelerden, şehirlerden veya toplumlardan gelen göçmenler, yeni yapılarında istikrarlı, güçlü ve etkili bir değer veya normlar sistemi oluşturamamaları ve bununla ilişkili olarak oluşan sosyal denetim zayıflığı, suç işleme verilerinin belirli kesimlerde yüksek düzeyde gerçekleşmesinin en temel sebepleri olarak ifade edilmiştir (Shaw ve McKay, 1942: 112).

Bununla birlikte bu kuramın günümüzdeki temsilcileri göç ile suç olguları arasında güçlü ve olumlu bir ilişkinin varlığını iddia etmektedirler. Aslında göç sürecinin sonunda meydana gelen yeni popülasyonlar ve kültürel farklılıkların göçmenlerin suç davranışlarını sergilemelerinde etkili olduğu değerlendirilmektedir. Kuramın günümüzün değerlendirilmesinde, göçle artan çeşitlilik ve zayıflayan sosyal bağlarla denetimin yol açtığı “düşük kolektif etkinlik” ile suç verileri arasında bir etkileşimin olduğu varsayılmaktadır (Stansfield, 2016: 1430). Temel sosyal ilişkilerin zayıflamasıyla meydana gelen sosyal düzensizliklerin sonucunda bazı kesimler tarafından işlenen suçların yoğunluğu artmaktadır. Bu tespitinin temelinde ise, göçmenlerin mekânsal farklılaşma kapsamında gettolaşmaya doğru sürüklenmesi ve içerisinde buldukları mekânda kendi değerlerine bağlı bir oluşum sergilemesi yer almaktadır (Sokullu-Akıncı, 2011: 145-146)

Sosyal düzensizlik kuramının savunduğu temel düşünceler, Burgess tarafından 1921 yılında Chicago kenti için oluşturduğu Çember Kuramı ile açıklanabilir. Şehirlerin ilerlemesi temel olarak merkezden dış sınırlara doğru gerçekleşmektedir. Çember kuramı çerçevesinde kentin sınırları beş bölgeye ayrılmıştır. Burgess suç bölgesi terimini Chicago kentinde var olan ekonomik yetersizlikler, nüfusun fazlalaşması ve sağlıklı olmayan bölgelerin çoğalmasının yanında suçlu veya sapmış davranışların çokluğunu ileri sürmek için kullanmıştır (Bortner, 1988: 251).

- 1)Merkezi İş Alanı (MİA)
- 2)Geçiş kuşağı (Kötüleşmiş konutlar, fabrikalar, terk edilmiş binalar)
- 3)Çalışan sınıf kuşağı (Tek aileli kiralık apartman daireleri)
- 4)Nitelikli ikametgah kuşağı (Tek aileli, bahçeli-garajlı evler)
- 5)Yöre kent kuşağı

Şekil-1: Burgess'in Ortak Merkezli Kuşaklar Modeli (Burgess, 1925: 50).

Burgess'in, 5 bölge olarak tasarladığı kuram kapsamında, 1. Bölge; ağır sanayinin ve ticaretin yer aldığı iş merkezi durumundadır. Geçiş bölgesi olarak görülen 2. bölge, endüstri ve ticari kullanım sahası olarak kullanılmaktadır. Şehrin en yoksul kesimi de bu bölgede yaşamaktadır. Aynı zamanda Burgess, bu bölgeyi geçiş bölgesi olarak tanımlamıştır ve söz konusu bölge her daim kente göçmenlerin ilk olarak yerleştiği ve yaşamını sürdürdüğü bölge özelliğini taşımaktadır. Bunun en önemli nedeni, bireylerin iş yerlerine yakın uygun fiyatlı ikamet alanlarını bulabilmeleridir. Müteakiben finansal anlamda kendilerini geliştirdikten sonra bu bölgenin dışına taşınmakta ve gelecek göçmenlere yeni ikamet alanları açılmaktadır (1925: 50). Burgess, özellikle geçiş bölgesindeki yaşam koşullarının çok kötü olması, ikametlerin yetersiz oluşu ve bölge koşullarının aile ile sosyal çevre bağlarını zayıflatmaya müsait olması nedeniyle sosyal düzensizliğin bir sonucu olarak meydana geldiğini ve bu durumun aynı zamanda sosyalizasyon sürecinin aksamasına ve bireylerin suç davranışlarına yönelmesine neden olduğunu ifade etmiştir. (Burkay, 2008: 10). Shaw ve McKay, Chicago kentinin çeşitli bölgelerindeki işlenen suçlarının kesitini ortaya koymak amacıyla kuramı kullanmışlardır. Shaw ve McKay, suç davranışlarının kentin ticari

bölgelerinde, yakınlarında veya geçiş alanlarında ve sosyal çözülme oranının yüksek seyrettiği bölgelerinde yoğunlaştığını saptamışlardır. Ayrıca, suç oranlarının şehir merkezinden uzaklaştıkça azalmaya başladığını tespit etmişlerdir (Shaw ve Mckay, 1970: 115-116). Bu tespitler, göçmenlerin aradıkları huzur, refah düzeyi yüksek ve hayal edilen yaşamı büyükşehirlerde bulamadığını, tam aksine kent ile köy yaşamı arasında sıkışıp kaldıklarını göstermektedir. Bunun yanında ikinci neslin sosyalizasyon sürecinin sağlıklı gerçekleşmesi kendilerini suça ve kontrol edilemeyecek gruplaşmalara yönlendirdiği değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte Hirschi (1969: 27) Sosyal Bağ Kuramı ile bireylerin toplumda var olan kurallar, gelenekler ve değerlere olan bağlılıklarına göre suç olgusunu tanımlamıştır. Geleneksel normlara veya değerlere bağlılık seviyesi düştükçe suç işleme olasılığı artmaktadır. Bu nedenle temel olarak uyum kavramı, bu kuramın en önemli öncülüdür. Aslında suç olgusunun bu kapsamda irdelenmesi ve bireylerin hem toplum içindeki uyumu hem de geleneksel kurumlara olan bağlılıkları çerçevesinde analiz edilmesi, kuramın fonksiyonalist yaklaşımı bağlamında önemli ölçüde etkilendiğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Sosyal Kontrol Kuramının temel unsurları incelendiğinde, birey davranışlarının denetimi ve gözetimi ile ilişkili olan kurumsal unsurlar üzerinde odaklandığı görülmektedir. Suçluluğu betimlerken bireylerin yaşadıkları toplumdaki mevcut yasalar ile sosyal kurumlara bağlılığını ve sosyal denetim olgusunu esas almaktadır. Bireyin toplum içindeki sosyal değerlere olan bağlılıkların zayıflığı ve birey üzerindeki sosyal denetimin kuvvetli olmaması, suçluluğun oluşmasına zemin hazırladığı değerlendirilmektedir. (Marshall, 2003: 703). Bu çerçevede değerlendirildiğinde kuramın en temel iki unsuru sosyalleşme ve uyum kavramlarıdır. Giddens, özellikle çocukluk dönemlerinde aile ile yakın çevrenin yeterli içsel gözetim ve denetimlerle uygulanan yaptırımların geliştirilememesi halinde aile, arkadaş, okul gibi çevrelerde elde edilen sosyal rol ve statüler arasındaki uyumsuzluğunun bireyde suç veya sapkın davranış geliştirmesinde etkili olduğunu ileri sürmektedir (2008: 846).

Genel olarak değerlendirmek gerekirse düzensiz göç olgusu sadece bir mekân değiştirme hareketi değildir aynı zamanda sosyal çevrenin, kültürel değerlerin ve yeni bir kimliğin oluşması anlamına gelmektedir. Bu kapsamda irdelendiğinde, bireylerin sosyalizasyon süreci sekteye uğramakta ve yeni sosyal yapı ile uyum sorunları yaşanabilmektedir. Bu uyumsuzluk bireylerin suç ortamlarına itilmesine ve toplum içerisinde suçlu olarak damgalanmalarına yol açabilmektedir.

Daha önce de belirtildiği üzere, Durkheim'e göre suç olgusu bir toplumun sağlıklı değişimi açısından yaşanması ve olması gereken bir olgudur. Bu olguya gösterilen reaksiyonlar topluluğun birlik oluşturması yönünden çok önemlidir. Gösterilen reaksiyonlar toplumun değişim ihtiyacını belirlemektedir. Bu değişim ihtiyacı karşılanamazsa sosyal düzen bozulma yönünde eğilim göstermeye başlar.

Durkheim'in anomi olarak tanımladığı bu durum, sağlıklı bir toplumdaki düzen ve sistemin var olmadığını göstermektedir (Içli, 2013: 100-101).

İşlevselci yaklaşım bağlamında gerilim kuramının temel unsuru, toplum tarafından belirlenen yasal beklenti ve hedefler ile bu hedeflere ulaşmak amacıyla kullanılacak olan yasal kültürel araçlar arasındaki gerilimdir. Bu kapsamda suç davranışını betimlemek amacıyla anomi ve göreceli yoksunluk kavramları kullanılmaktadır. Merton, çeşitli sosyal yapıdaki suç davranışının meydana gelme yoğunluğunun değişim sebeplerini analiz etmiş ve mevcut yapıların bazı bireylerin davranışlarında uyumsuzluk olacak şekilde baskı uyguladığını vurgulamıştır (Içli, 2013: 101-102). Merton'a göre "fakir ve alt sınıftan bazı bireyler, toplum tarafından onaylanmış araçlara eşit bir biçimde sahip" olmadıklarından dolayı kültürün gösterdiği amaçlara ve başarıya ulaşabilmek için sapma davranışı geliştirirler (Ayan, 2011: 22). Ulaşılamayan amaçlar ve hedefler sapmış davranışlara ve kurumsallaşmış ile meşru sosyal yapının reddine yol açabilmektedir. Diğer bir ifadeyle oluşan yeni durum, Merton'un anomi kavramına yüklediği anlamdır (Sokullu-Akıncı, 2011: 178).

Düzensiz göçmenlerin, 2011 yılından itibaren yoğun bir şekilde tecrübe ettikleri eski kimliklerini oluşturan değerlerin kaybı, mevcut statü ve rollerini yitirmeye başlamaları ile ortaya çıkan anomi, bireylerin kendilerini yeniden tanımlarında başarısız olmasına neden olmaktadır. Aslında meydana gelen yeni süreç, göçmenlerin yeni kimlik inşasında sapmış veya suç davranışlarının yoğunlukla izlendiği farklı bir kimliğe doğru sürüklenmektedir. Suç verileri bağlamında göçmenlere ilişkin toplumun genelinde oluşan sapmışlık veya suçlu birey algısı belirli bir süre sonrası göçmenler tarafından da benimsenmeye ve içselleştirilmeye başlamaktadır (Erdoğan vd., 2017: 23).

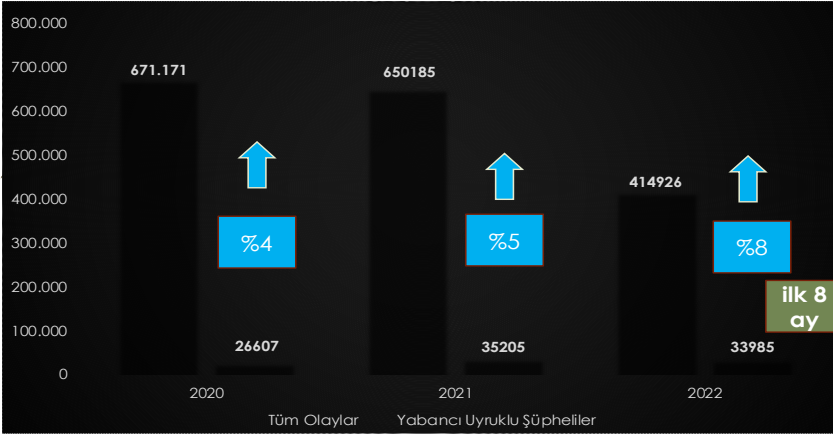
Göç sürecinin sonucunda meydana gelen uyum sorunları ve beraberinde getirdiği anomiliğin yanında yeni yaşam şekliyle gelen yoksulluk veya göreceli maddi yetersizlik durumu bireylerin toplum ile bütünleşmesini ve sosyalizasyon sürecinin gereklilikleri olan sosyal, kültürel ve ekonomik gereksinimlerden yoksun kalmasına, sosyal ortamlardan dışlanmasına ve suç ortamlarına itilmesine yol açabilmektedir. Bu süreç içerisinde göç eden topluluklar göç süreci dahilinde sosyal kontrol mekanizmalarını da kaybetmeye başlamaktadırlar (Özden, 2013: 284-285). Özden, sürecin birbirini tetikleyen oluşumlara neden olduğunu vurgulamaktadır. Sosyal dışlanma yoksulluğa neden olmakta, yoksulluk da dışlanmayı ve ayrımcılığı arttıran bir sürece yol açabilmektedir. Ekonomik yetersizliğin suç davranışlarının ortaya çıkmasına neden olabildiği değerlendirilebilir.

2011 yılından itibaren Arap Baharı hareketlerinin etkisiyle Suriye'de başlayan iç karışıklıklar ve akabinde savaşın etkisiyle ortaya çıkan istikrarsızlık Suriyelileri güvenli bölge arayışı kapsamında çevre ülkelere zorunlu göçe maruz bırakmıştır (Orhan, 2014: 5). Büyük insan hareketliliklerine neden olan bu durum çevre ülkelerde özellikle Türkiye'de toplumsal, kültürel ve finansal alanlarda

sorunlar yaşanmasına neden olmuştur. Türkiye'ye Suriyelilerin zorunlu göçü 2011 yılının bahar aylarında başlamış ve ivmesini arttırarak yıllara sâri olarak devam etmiştir. Türkiye Suriyelilere yönelik olarak açık kapı politikası uygulayacağını beyan ederek göç eden Suriyelileri kabul etmeye başlamıştır. Göç eşik sınırının 100.000 olduğunu belirtmiş ancak gelen göç akını beklentilerinin çok üstünde gerçekleşmiştir (Orhan ve Gündoğar, 2015: 12). 2011 yılında başlayan ve sayıları yıllar geçtikçe tahmin edilenden çok fazla artması Türkiye'nin ön görmediği bir göç hareketinin yaşanmasına sebep olmuştur. Gün geçtikçe sürekli artan Suriyeli göç popülasyonu Türkiye'yi ve toplumunu sosyal, ekonomik, siyasi ve güvenlik alanlarında olmak üzere çok derinden etkilemiştir (Kirişçi, 2014: 12). Bu esastan yola çıkarak Türkiye'nin gündeminden düşmeyen Suriye kökenli göçmenler ile diğer ülkelerden gelen düzensiz göçmenlerin 2020-2022 yılları arasında jandarma sorumluluk sahasında işledikleri suçların oranının genel suç oranı içerisindeki payı incelenmiştir.

Bulgular ve Tartışma

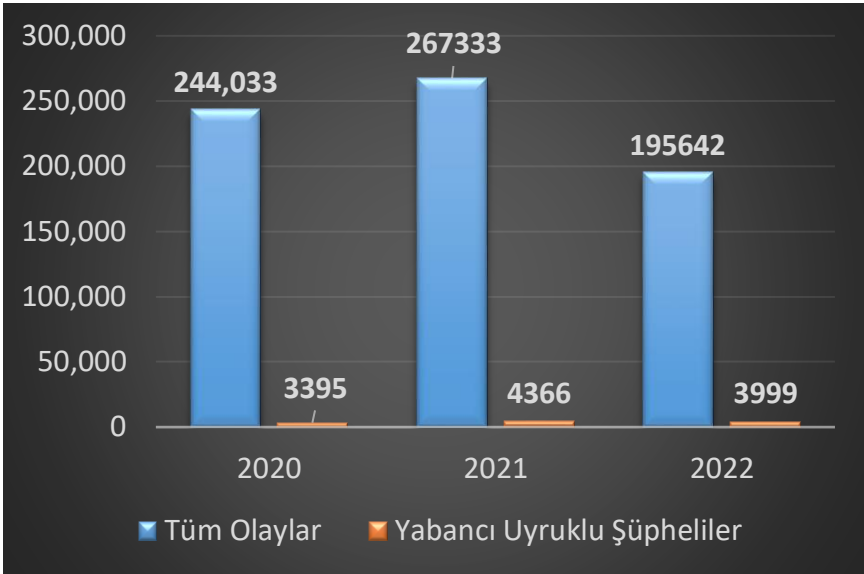
Araştırmanın bulguları, Jandarma Genel Komutanlığının (JGNK) olaylar veri tabanından faydalanılarak 01 Ocak 2020-31.08.2022 tarihleri arasında meydana gelen veya JGNK tarafından soruşturulmuş olaylar ve suç verilerinden analiz edilerek elde edilmiştir. Belirtilen zaman diliminde JGNK sorumluluk sahasında toplam 1.742.282 olay meydana gelmiştir. Bu olayların 95.797 adedi yabancı uyruklu şüpheliler² tarafından işlenmiştir. Tüm olaylar içerisindeki yabancı uyruklu şüphelilerin oranı %5,4 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil-2: Yabancı Uyruklu Şüphelilerin Genel Suç Oranları (JGNK Olaylar Veri Tabanı, 2023).

² Türkiye'de yasal mevzuata uygun şekilde bulunan veya yasadışı şekilde Türkiye'ye giriş yapan ve yaşayan tüm yabancıları kapsamaktadır.

Şekil-2’de bulunan veriler incelendiğinde, 2020 yılında 671.171 suç olayının meydana geldiği ve 26.607 adedinin yabancı uyruklu şüpheliler tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Tüm olaylar içindeki yabancı uyrukluların oranı %3,96 olarak tespit edilmiştir. 2021 yılında 650.185 adet suç meydana gelmiş ve bunun 35.205 adedi yabancı uyruklu şüpheliler tarafından işlenmiştir. 2021 yılında yabancı uyruklu şüphelilerin oranı %5.41 olarak saptanmıştır. 2022 yılının ilk 8 ayında ise toplam 414.926 suç olayı soruşturulmuş ve 33.985 adedi yabancı uyruklular tarafından gerçekleştirilmiştir. 2022 yılı tamamlanmamasına rağmen yabancı uyrukluların oranı %8,19 olarak saptanmıştır. Veriler analiz edildiğinde, yabancı uyruklu şüphelilerin oranının çok yüksek olmadığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda, toplumun belirli kesimleri tarafından suçların çok önemli bir kısmının yabancı uyruklular tarafından işleniyor algısının çok doğru olmadığı görülmektedir. Ancak yıllara sâri olarak yabancı uyruklu şüphelilerin oranının da anlamlı bir şekilde arttığını söylemek yerinde olacaktır. Aslında bu veriler de Türkiye’ye göç eden düzensiz göçmenler ile geçici koruma altında bulunan Suriyeliler’in uyumsuzluk seviyesinin arttığını ve toplum ile entegrasyon çabalarının yetersiz kaldığını göstermektedir.

Şekil-3: Yabancı Uyruklu Şüphelilerin Asayiş Suç Oranları (JGNK Olaylar Veri Tabanı, 2023).

JGNK sorumluluk sahasında meydana gelen asayiş olayları irdelendiğinde, toplam 707.008 adet suç olayının meydana geldiği görülmektedir. Bu olaylardan 11.760 adedi yabancı uyruklu şüpheliler tarafından işlenmiştir. Yabancı uyruklu şüphelilerin toplam asayiş suç olayları içindeki oranı %1,6 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında yabancı uyruklu şüphelilerin oranı %1,39, 2021 yılında %1,63 ve 2022

yılının ilk 8 ayında ise %2,04 olarak tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle toplum genelinde oluşan genel algının tersine yabancı uyruklu şüphelilerin işlediği suç miktarları düşük seviyede gerçekleşmiştir. Ancak kümülatif olarak anlamlı bir artış seyrine girdiği de görülmektedir. Özellikle günlük hayatta sıklıkla karşılaşılan suç türleri kapsamında (*kasten yaralama, hırsızlık, dolandırıcılık, cinsel suçlar vb.*) suçların işlendiğini ve şüphelisi olarak haklarında yasal işlem yapıldığı değerlendirilebilir. 2017 yılında Ankara, Gaziantep ve Uşak illerinde 632 kişi üzerinden yapılan bir araştırmada; “Suriyelilerin hırsızlık, asayiş bozmak gibi suçlara yerlilerden daha fazla karıştıklarını düşünüyorum” ifadesine Ankara’da bulunan katılımcıların %49,8’i, Gaziantep’te bulunan katılımcılar %60’ı, Uşak’ta bulunan katılımcılardan %41,7’i olumlu yargı bildirmişlerdir. Aynı araştırmada, “Suriyelilerin güvenlik açısından gelecekte daha büyük sorunlara yol açacağını düşünüyorum.” ifadesine Ankara’da bulunan katılımcıların %44,1’i, Gaziantep’te bulunan katılımcılar %72,1’i, Uşak’ta bulunan katılımcılardan %76,6’sı olumlu kanaat bildirmişlerdir (GPM, 2019: 30). Bu araştırma kapsamında Suriyeli popülasyonun yoğunluğu ile güvenlik ve asayiş endişelerinin doğru oranda arttığı belirtmek gerekir. Özellikle sosyal medya başta olmak üzere kamuoyunda oluşturulan olumsuz algı ve tutumların bu tespitin oluşmasında önemli bir payı olduğu değerlendirilebilir. Diğer taraftan Suriye kökenli göçmenler ile düzensiz göçmenlerin bulunduğu şehir merkezlerindeki popülasyonun yaşadıkları toplum ile entegrasyonun yeterince sağlanmadığı, toplumsal değerlerin kendileri üzerinde gerilime neden olduğu ve suç ortamlarına sürüklendikleri düşünülebilir.

Şekil-4: Yabancı Uyruklu Şüphelilerin 2020 Yılına Ait Asayiş Suç Oranları (JGNK Olaylar Veri Tabanı, 2023).

2020 yılına ait asayiş suçları incelendiğinde şüphelilerin kişilere karşı suçları yoğunlukla işlediği görülmektedir. Kişilere karşı suçların tasnifinde

özellikle kasten öldürme, kasten yaralama, cinsel saldırı, cinsel taciz, cebir, tehdit gibi suçlar öne çıkmaktadır. Mal varlığına karşı suçlarda ise, hırsızlık, dolandırıcılık ve yağma gibi suçlar yoğunlukla işlenen suçlardır. Toplumla karşı suçlarda genel ahlaka aykırı suçlar (*hayasızca hareketler, fuhuşa aracılık ve temin etme, müstehcenlik vb.*) ağırlıkla işlenmektedir. Millet ve devlete karşı suçlarda genellikle milletin ve devletin güvenliğini tehlikeye düşürme gibi suçlar öne çıkmaktadır. Kişilere karşı suçlarda yabancı şüphelilerin oranı %1.42 ve mal varlığına karşı suçlarda ise %1,32 olarak gerçekleşmiştir. Veriler analiz edildiğinde, yabancı uyrukluların suç tasnifinde belirtilen suçları işlediği ve haklarında yasal işlem yapıldığı tespit edilmiştir.

Şekil-5: Yabancı Uyruklu Şüphelilerin 2021 Yılına Ait Asayiş Suç Oranları (JGNK Olaylar Veri Tabanı, 2023).

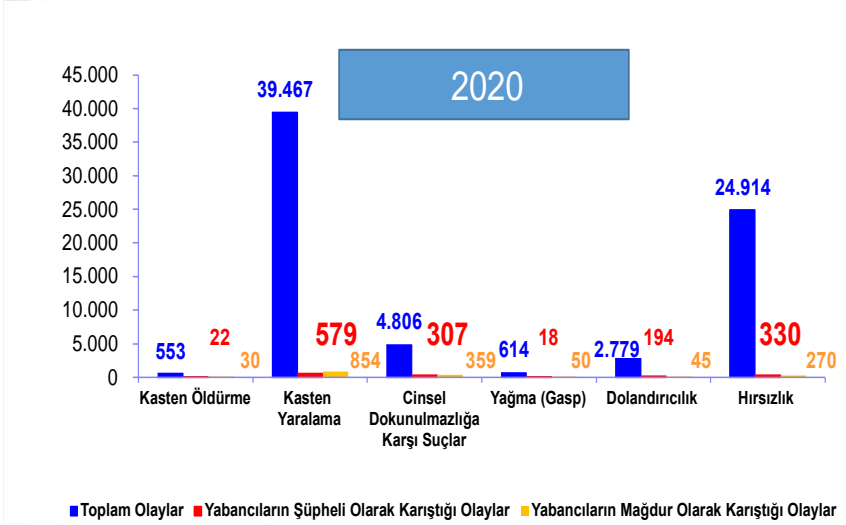
2021 yılına ait asayiş suç oranları incelendiğinde 2020 yılına benzer olarak yabancı uyruklu şüphelilerin genel olarak kişilere karşı ve mal varlığına karşı işlenen suçları işledikleri görülmektedir. Kişilere karşı suçların oranı %1,65, mal varlığına karşı suçlarda ise %1,59 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılına kıyasla kişilere karşı suçlarda %14 ve malvarlığına karşı suçlarda ise %17'lik artış kaydedilmiştir. Diğer bir ifadeyle yabancı uyruklu şüphelilerin oranı çok fazla bir anlam ifade etmezken bir önceki yıla oranla da kısmi artış göstermiştir. Artışın olması toplum genelinde göçmenlerin yaşadıkları güçlüklerin devam ettiği şeklinde yorumlanabilir.

Şekil-6: Yabancı Uyruklu Şüphelilerin 2022 Yılına (İlk 8 Ay) Ait Asayiş Suç Oranları (JGNK Olaylar Veri Tabanı, 2023).

2022 yılının ilk sekiz ayında gerçekleşen suç oranları irdelendiğinde ise, diğer yıllara benzer şekilde aynı suçlarda yoğunlaşmanın olduğu görülmektedir. Kişilere karşı suçlarda yabancı uyruklu şüphelilerin oranı %2,07, mal varlığına karşı suçlarda ise %1,95 olarak saptanmıştır. Bir önceki yıla oranla sırasıyla %21 ve %19'luk artış gerçekleşmiştir. 2020 yılına kıyasla her iki suç türünde yaklaşık olarak %33 civarında artış tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle, yabancı uyruklu şüphelilerin oranının genel suç oranları içerisinde yıllara sâri olarak anlamlı bir artış seyri içerisinde olduğu yorumlanabilir.

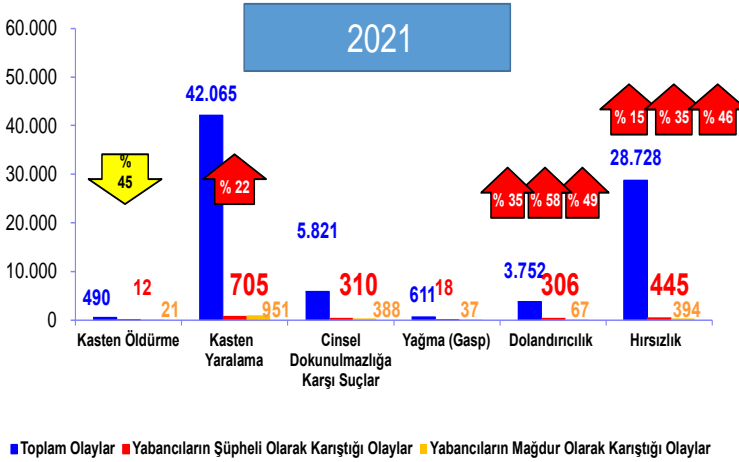
JGNK sorumluluk sahasında ikamet eden düzensiz göçmenlerin ve geçici koruma altında bulunan bireylerin suç işleme oranları analiz edildiğinde, genel olarak kişilere karşı ve mal varlığına karşı işlenen suçlarda yoğunluk yaşandığı ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan bu yoğunluk, göçmenlerin yaşadıkları topluluk ile uyum sorunlarının yeterince aşılamadığını ve entegre olamadıklarını göstermektedir. Bununla birlikte göçmenlerin hangi suçları işlediklerini incelemekte fayda vardır.

Şekil-7: Yabancı Uyruklu Şüphelilerin 2020 Yılında En Çok İşledikleri Asayiş Suç Oranları (JGNK Olaylar Veri Tabanı, 2023).

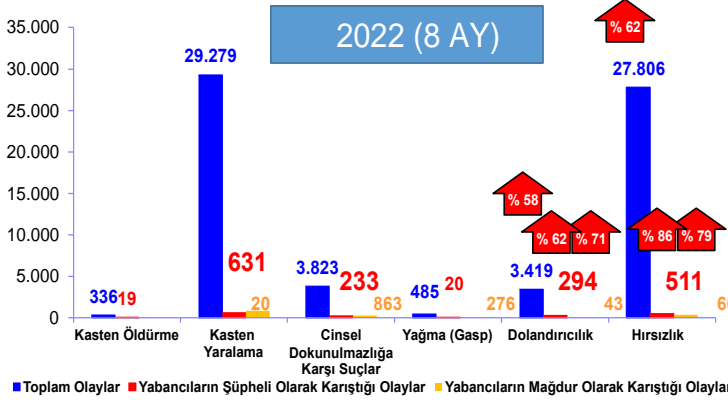
2020 yılına ait veriler incelendiğinde, göçmenlerin genellikle kasten yaralama, hırsızlık, dolandırıcılık ve cinsel suçları işlediği görülmektedir. Kasten yaralama suçu içerisindeki yabancı uyrukluların oranı %1,46, hırsızlık suçunda %1,32, dolandırıcılık suçunda %6,98 ve cinsel suçlarda ise %6,38 olarak gerçekleşmiştir. Tespit edilen bu veriler, göçmenlerin özellikle dolandırıcılık ve cinsel suçlarını işlediğini ve haklarında yasal işlem yapıldığını göstermektedir. Göçmenler, göç sürecinin başında yeni mekanlarında başta dil, etnisite, eşit iş-eşit ücret gibi engeller ile karşılaşmaktadırlar. Bu engellerden dolayı göçmenlerin, işgücü piyasasına katılımları çok sınırlı olabilmektedir. Oluşan bu sınırlılık durumu da göçmenlerin şiddet suçları başta olmak üzere ekonomik kazanç sağlayan suçlara yönelmelerinde etkili olmaktadır (Lee vd., 2001). Sampson ve Groves (1989: 776) göçmenler nezdindeki çalışmada, müsait erkek popülasyon istihdam engelleri ile karşılaştığında yaşamlarını sürdürebilmek amacıyla suç davranışlarına eğilimli olabileceğini ileri sürmektedir. Aynı şekilde Reid (2005) tarafından da göçmenlerin yasal vasıtalar yoluyla ekonomik başarıyı sağlamak amacıyla yeterli fırsat bulamadıklarında yasa dışı faaliyetlere yöneldiklerini vurgulamıştır. Bununla birlikte, ekonomik başarı için sınırlı imkânların varlığı malvarlığına karşı suçlu davranışlarının yanı sıra, hayal kırıklığının yarattığı gerilimin de kişilere karşı suçları işleme eğilimini arttırabildiği ifade edilmiştir (Agnew, 1992). Diğer taraftan göçmenlerin sahip olduğu değerler ve normları yeni mekanlarındaki topluma ait değerlerden farklılaşarak çatışabilmektedir. Bu çatışma hali göçmenlerin sapkın veya suçlu olarak etiketlenmelerine neden olabilmektedir. Diğer bir ifadeyle, kültür çatışması kapsamında gözlemlenen yaşantılar ve tecrübeler bireylerin suçlu davranışının en önemli nedeni olarak öne çıkmaktadır (Bui, 2009: 175). Bu çerçevede değerlendirildiğinde Türkiye'ye

herhangi bir nedenle göç eden bireylerin kişilere ve malvarlığına karşı işlenen suçlarını işlemedeki en önemli etmenin kültürel normlar arasındaki çatışma ile anominin yarattığı gerilim olduğu ifade edilebilir.

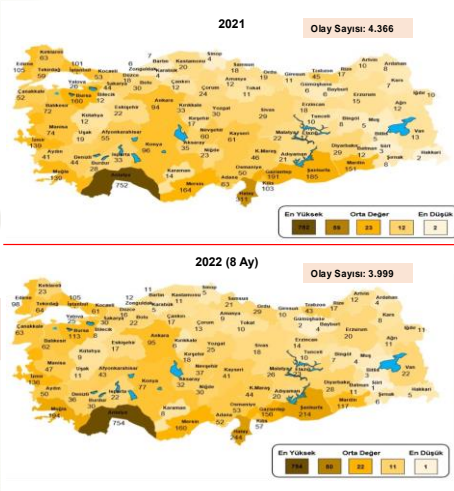
Şekil-8: Yabancı Uyruklu Şüphelilerin 2021 Yılında En Çok İşledikleri Asayiş Suç Oranları (JGNK Olaylar Veri Tabanı, 2023).

Şekil-8’de belirtilen veriler irdelendiğinde, 2020 yılına benzer olarak yabancı uyruklu şüphelilerin genellikle kişilere ve malvarlığına karşı işlenen suçları işlediği görülmektedir. Şüphelilerin oranı kasten yaralama suçunda %1,67, cinsel suçlarda %5,32, dolandırıcılık suçunda %8,15 ve hırsızlık suçunda ise %1,54 olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla kıyasla kasten yaralama suçunda %22, dolandırıcılık suçunda %58 ve hırsızlık suçunda ise %35 oranında artış kaydedilmiştir. Cinsel suçlarda ise %17 oranında düşüş gerçekleşmiştir. Özellikle şiddet ve ekonomik suçlarında gerçekleşen artışların anlamlı bir seviyede olduğu tespit edilmiştir. Yapılan diğer araştırmalar incelendiğinde, Birleşik Krallık genelinde Doğu Avrupa Kökenli göçmenlerin küçük soygun veya hırsızlık suçlarını işlediği, Hindistan ve Pakistan kökenlilerin ise benzer şekilde mal varlığına karşı suçlarını gerçekleştirdiği görülmektedir (Dodd, 2008). Farklı bir tespit de Londra Metropolitan Polisi yetkilileri tarafından yapılmıştır. Londra’da 2008 yılında işlenen her beş suçtan birinin, 2011 ve 2012 yılları arasında da her dört suçtan birinin göçmenler tarafından işlendiği ortaya çıkmıştır (Doyle ve Wright, 2012).

Şekil-8: Yabancı Uyruklu Şüphelilerin 2022 Yılında (ilk8 ay) En Çok İşledikleri Asayiş Suç Oranları (JGNK Olaylar Veri Tabanı, 2023).

2022 yılının ilk sekiz ayında gerçekleşen verilerin, diğer yıllara benzer bir yapıda olduğu görülmektedir. Yabancı uyruklu şüphelilerin oranı, kasten yaralama suçunda %2,15, cinsel suçlarda %6,09, dolandırıcılık suçunda %8,59 ve hırsızlık suçunda ise %1,83 olarak tespit edilmiştir. 2021 yılına kıyasla sırasıyla %23, %13, %62 ve %86 artış içerisinde olduğu saptanmıştır. Bununla beraber 2022 yılının daha tamamlanmadan bu artışların gerçekleşmesi artış trendinin çok hızlı ve anlamlı olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Doğu Avrupa kökenli düzensiz göçmenler ile suç ilişkisini esas alan bir araştırmada, İngiltere ve Galler'deki kolluk birimlerinin verileri kullanılmıştır. Veriler incelendiğinde, düzensiz göçmenlerin şiddet suçlarından ziyade mal varlığına karşı suçları daha fazla işledikleri saptanmıştır (Piopiunik ve Ruhose, 2017: 258). Farklı bir araştırmada ise İngiltere Leicester Highfields bölgesinde işlenen hırsızlık ve fuhuş suçlarındaki yüksek oranların, bölgeye Somali kökenli düzensiz göçmenler yaşamaya başlayınca düşüş gösterdiği belirlenmiştir (Samuel ve Faustino-Santos, 1991: 51). Göçmenlerin ekonomik fırsatlara erişiminin kısıtlanmasına tepki olarak suç işlemelerine neden olmaktadır. Bu çerçevede kendi değerlerini esas alan oluşturdukları alt kültürleri, bireyleri hırsızlık, soygun ve gasp gibi mala yönelik suçlarda örgütlü bir yapıya dönüşmesini sağlamaktadır (Reid, 2005). Birleşik Krallık bünyesinde faaliyet gösteren kolluk kuvvetlerindeki verileri kullanarak yapılan araştırmalara benzer olarak JGNK'daki veriler de hemen hemen aynı sonuçları göstermektedir. Düzensiz göçmenler ve geçici koruma altında bulunan Suriyeliler de toplum genelinde oluşturulan tutum ve algıların sonucu olarak kendilerini sınırlılıkların baskısı altında bulmaktadırlar. Bu durum da kendilerini yaşamlarını idame ettirmek maksadıyla mal varlığına karşı suçları işlemelerine neden olabilmektedir. Göçmenlerin şiddet suçlarına yönelmelerinde sınırlılıkların yarattığı gerilimin, cinsel suçlara yönelmelerinde ise kültür çatışmasının etkili olduğu yorumu yapılabilir.

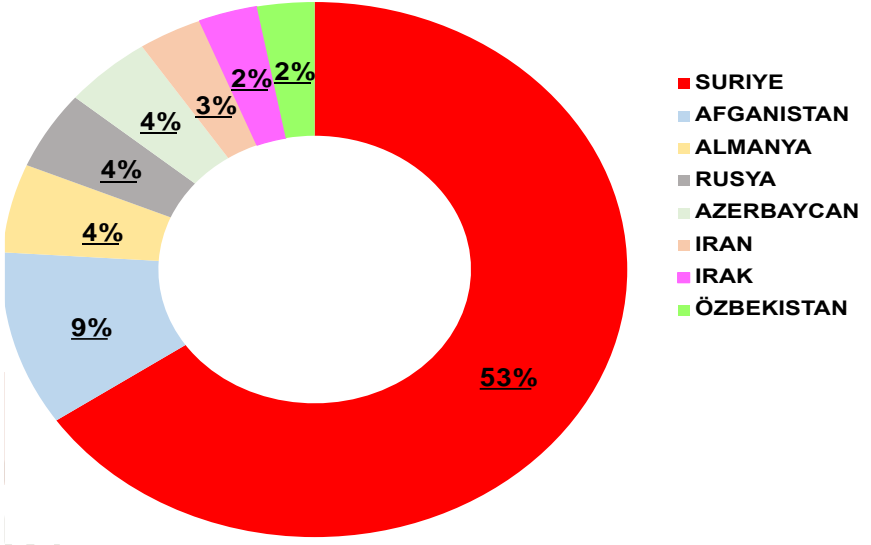

2022 (8 Ay) yılında en fazla artış gösteren iller			
İller	2021 (8 Ay)	2022 (8 Ay)	Artış Oranı
ANTALYA	471	754	% 60
HATAY	206	244	% 18
ŞANLIURFA	130	214	% 65
MUĞLA	80	194	% 143
MERSİN	113	160	% 42
GAZİANTEP	107	156	% 46
İZMİR	88	136	% 55
MARDİN	94	117	% 24
BURSA	103	113	% 10
İSTANBUL	60	105	% 75

Şekil-9: Yabancı Uyruklu Şüphelilerin İşledikleri Asayiş Suçlarının Türkiye Dağılımı (JGNK Olaylar Veri Tabanı, 2023).

Şekil-9'da bulunan veriler irdelendiğinde, yabancı uyruklu şüpheliler tarafından işlenen asayiş suçlarının en çok göçmenlerin yoğunlukla ikamet ettiği şehirlerde meydana geldiği görülmektedir. 2021 ve 2022 yılındaki veriler kapsamında, Antalya³, Hatay ve Şanlıurfa illeri öne çıkmıştır. Özellikle sınır illeri ve ekonomik fırsatlarının yoğun olduğu iller tercih edilmiştir. Bunun yanında suçlarının işlenme değişimi dikkate alındığında ise Muğla, İstanbul ve Şanlıurfa şehirleri dikkat çekmektedir. Bu şehir merkezleri, düzensiz göçmenler ile geçici koruma altında bulunan Suriyeliler tarafından şehir merkezlerindeki ekonomik fırsatların yoğunluğu nedeniyle tercih edildiğinden diğer şehirlere göre daha fazla asayiş olayı meydana gelmiştir.

³ Antalya'da meydana gelen artışlar değerlendirilirken yaz aylarındaki turizm yoğunluğunun etkisi göz önünde bulundurulması gerekir.

Şekil-10: Yabancı Uyruklu Şüphelilerin Uyruklarına Göre Dağılımı (JGNK Olaylar Veri Tabanı, 2023).

Çalışmanın zaman dilimi dahilinde suç işleyen yabancı uyruklu şüpheli sayısı 11.986 olarak gerçekleşmiştir. Mevcut şüphelilerinin %53'lük kısmını Suriyeliler oluşturmaktadır. Müteakiben %9'luk kısmını Afganlılar, %3'ünü İranlılar ve %2'sini ise Irak uyruklu şüpheliler oluşturmaktadır. Geriye kalan çeşitli ülkelere ait uyruklara ait şüpheliler ise Almanya, Rusya, Azerbaycan ve Özbekistan vatandaşları oluştururken, belirtilen ülkelere ait şüphelilerin Türkiye'ye belirli bir süre için gelen turist veya çalışanların olduğu değerlendirilmektedir. Bu çalışmanın problemi dahilinde düzensiz göçmen olarak kabul edilen Afganistan, İran, Irak, Pakistan, Bangladeş, Kuzey Afrika ülkeleri vb ve geçici koruma altında bulunan Suriyelilerin işlediği suçlar dikkate alındığında nüfusa orantılı olarak en çok Suriyelilerin öne çıkmasının beklenen bir sonuç olduğu ifade edilebilir. Bununla birlikte önemli bir kesiminin Afganlıların oluşturması da dikkat çeken sonuçlardan biri olarak değerlendirilmektedir.

Sonuç

2011 yılından itibaren Orta Doğu ülkelerinde başlayan siyasi karmaşa ve kaos ortamı kısa sürede çevre ülkelerde toplumsal ve siyasal sonuçlara yol açmıştır. Özellikle Türkiye'nin Orta Doğu bölgesine yakın bir konumda bulunması ve AB'ye geçiş imkanı vermesi nedeniyle diğer ülkelere nazaran daha fazla etkilenmiştir. Suriye kökenli bireylerin gelmesi ve yıllardan beri devam eden düzensiz göçmenlerin mevcudiyeti göz önünde bulundurulduğunda toplumun geneline yayılan bir tedirginliğin hissedilmesine yol açmıştır. Türkiye genelinde yaşanan ekonomik sorunların etkisiyle yerleşik bireylerde olumsuz algıların

oluşmasına zemin hazırlamıştır. Meydana gelen olumsuz algılar özellikle büyükşehirlerde çok önemli güvenlik ve sosyal sorunların yaşanmasına yol açmıştır.

Göçmenler, ilk etapta kendi kültürel normlarını yaşamak ve eski yaşam tarzlarını devam ettirmek amacıyla kentlerin kenar mahallelerinde yaşamayı tercih etmektedirler. Bu süreç içerisinde yaşanan çevrenin fiziksel ve sosyal özellikleri, popülasyonun hızlı artışı, aile yapısının değişime uğraması ve uyum sürecinde yaşanan sorunlar düzensizliğe yol açabilmektedir. Bunun yanında, kentte yaşayan yerleşik bireyler de ilk etapta göçmenleri kendi içlerine kabul etmemekte ve bireyleri kendi çevrelerinin dışına iterek dışlamaktadırlar. Oluşan bu mevcut durum bireylerin toplumla olan entegrasyonunu sekteye uğratmaktadır. Aynı zamanda sağlıksız koşulların gelişmesi ve sosyalizasyon sürecinin aksaması bireyleri suç davranışlarına sevk edebilmektedir. Aslında tavsiri yapılan bu tür bölgelerde, birçok problemin sosyal düzensizliğin bir sonucu olarak meydana geldiği değerlendirilebilir.

2020-2022 yılları arasında JGNK sorumluluk sahasında meydana gelen suç verileri kullanılarak yapılan analizde, toplumun genelinde oluşan algının tersine göçmenlerin işlediği suçların oranının, genel suç oranları içerisinde çok önemli bir payı olmadığı tespit edilmiştir. Ancak tespit edilen veriler kapsamında, oranının yıllara sâri olarak bir artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Özellikle büyükşehirlerde veya sınır illerine yakın kentlerde ikamet eden göçmenlerin, toplum içerisinde yaşadıkları sınırlılıkların vermiş olduğu gerilim kapsamında şiddet ve cebir suçları ile ekonomik yetersizliklerin etkisiyle mal varlığına karşı suçları işledikleri saptanmıştır. İşlenen suçların, şehirlerin ekonomik ve ticari yoğunluğunun yüksek olduğu alanlarda arttığı ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda yapılan analiz çerçevesinde işlenen suçların büyükşehir merkezlerinde veya ticari ve ekonomik yoğunluğunun yüksek olduğu yerlerde işlenmesi bu çerçevede açıklanabilir. Diğer bir ifadeyle sosyal düzensizlik, göçmenlerin sosyal değerlere olan bağlılığın etkisini düşürmesine yol açmaktadır. Düşük bağlılık, bireyleri suç ortamlarına itebilmekte ve işlenen suçların yoğunluğunun yüksek olmasına neden olduğu değerlendirilmektedir. Tespit edilen bu hususların yanında göçmenlerin suç işleme sıklıklarını azaltmak ve toplum ile entegrasyonlarını arttırmak maksadıyla; göçmenlerin temel hak ve hürriyetlerinin uluslararası standartlara kavuşmasını sağlayacak çabalarının geliştirilmesi, ekonomik yetersizliklerini azaltmaya yönelik istihdam fırsatlarının yaratılması, Türkiye’de yaşadıkları sürece kanun ve yönetmelikler vasıtasıyla toplumun hassasiyetlerini gösteren değer ve normları öğretecek eğitimlerin yaygınlaştırılması ve sosyal medyada olumsuz tutumları azaltacak gayretlerin çoğaltılması sağlanmalıdır. Belirtilen gayretlerin artırılması halinde düzensiz göçmenler ile geçici koruma altında bulunan Suriyelilerin toplum ile entegrasyon çabalarının artacağı ve suç ortamlarına sürüklenmelerin azalacağı değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- Adiloğlu, S. ve Eklemezler, S. (2018). Bulgaristan Göçmenleri Ulus-Ötesilik ve Muhacirliğin Yeniden Üretimi. *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 13(10), 713-735.
- Agnew, R. (1992). Foundation for a General Strain Theory of Crime and Delinquency. *Criminology*, 30, 47-87.
- Akşit, B. T. (1998). Göç Araştırmalarında Hızlı Değerlendirme Metodolojisi. *Konferans: Türkiye’de Göç*. 8 Haziran 1997, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, (ss. 67-77).
- Alpman, P. S. ve Yarıcı, S. (2017) Göçmenler Konuşabilir mi: Göçmenlik Koşulları Altında Kurulan Sığınmacı Kimliğini Haritalamak. 1. Uluslararası Göç ve Mülteci Kongresi, 23-25 Kasım, Düzce Üniversitesi.
- Alpman, P. ve Yarıcı, S. (2018) Suç, Göç ve Kimlik: Suç Teorilerinde Göç Olgusu. *Turkish Studies*, 13(18), 43-58.
- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(20), 292-303.
- Ayan, S. (2011). *Suçlu Kim: Türkiye’de Çocuk Suçluluğu*. Ankara: Ütopya.
- Bortner, M. A. (1988). *Delinquency and Justice&Crisis*. New York: Mc Graw Hill Book Company.
- Bui, H. N. (2009). *Immigration and Crime, 21st Century Criminology: A Reference Handbook (21st Century Reference)*. (Editör J. Mitchell Miller), SAGE Publications.
- Burgess, E. (1925) *The Growth of the City: An Introduction to a Research Project*. In: Park. R.E., Burgers, E.W. and McKenzie, R.D., Eds., *The City*, Chicago: University of Chicago Press.
- Burkay, S. (2008). Teorik Çerçeve ve Suç. *Ethos: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, 2(4), 1-15.
- Canatan, K. (2013), Avrupa Toplumlarının Göç Algıları ve Tutumları: Sosyolojik Bir Yaklaşım. *Sosyoloji Dergisi*, 3(27), 317-332.
- Delice, M. ve Yaşar, M. (2014), Göç ve Şiddet Suçları İlişkisinin İncelenmesi. *Akademik Barış Dergisi*, 44, 115-144.
- Dodd, V. (2008). Migrant Crime Wave a Myth-Police Study. *The Guardian*, 2008, 16th April. <http://www.theguardian.com/politics/2008/apr/16/immigrationpolicy>. (Erişim Tarihi: 03.05.2023)
- Doyle J., & Wright, S. (2012). Immigrant Crime Wave Warning: Foreign Nationals Were Accused of a Quarter of All Crimes in London. *Daily Mail*, 2012, 18th February. <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2102895/Immigrant-crimewave-warning> (Erişim Tarihi: 03.05.2023)
- Durkheim, E. (2004). *Sosyolojik Yöntemin Kuralları*. (Ç. C. Saraçoğlu, Çev.) İstanbul: Bordo Siyah Yayınevi.
- Erdentuğ, A. S. (1977). Suç Kavramının Kültür Farklılığı Açısından Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi DTCF Antropoloji Dergisi*, 10, 75-84.

- Erdoğan, M. (2014) *Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması*. Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi, Ankara: Hugo.
- Erdoğan, M., Kavukçuer, Y. ve Çetinkaya, T. (2017). Türkiye'de Yaşayan Suriyeli Mültecilere Yönelik Medya Algısı. *Özgürlük Araştırmaları Derneği*, 5, 5-27.
- General Directorate of Security, (2005). Comparison of European Union Acquis and Turkish Legislation on Migration. International Organization of Migration and British Embassy Co-report.
- Giddens, A. (2008). *Sosyoloji*. Çeviren: H. Özel, İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Göç Terimleri Sözlüğü 2'nci Baskı, (2018). İstanbul: Uluslararası Göç Örgütü Yayınları.
- Göç İdaresi Başkanlığı (2020). *Ulusal Mevzuat*, <https://www.goc.gov.tr/ulusal-mevzuat>, (Erişim Tarihi: 03.05.2023)
- Göker, G. (2015). *Göç, Kimlik, Aidiyet. Kültürlerarası İletişim Açısından İsveçli Türkler*. Konya: LT Yayınları.
- Guterres, A. (2007), "Göç Halindeki İnsanlık". *Radikal*, 11.
- Güvenç, B. (1996), *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hirschi, T. (1969). *Causes of Delinquency*. Berkeley: University of California Press.
- İçli, T. G. (2013) *Kriminoloj*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kirişçi, K. (2014). Misafirliğin Ötesine Geçerken: Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler Sınava. İngilizceden Çev. Sema Karaca, *Brookings Enstitüsü & Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK)*.
- Lee, E. S. (1969). *A Theory of Migration*. J. A. Jackson (der.) Great Britain: Cambridge University Press.
- Lee, M. T. Martinez, R., Jr., & Rosenfield, R. (2001). Does Immigrations Increase Homicide Rates? Negative Evidence From Three Border Cities. *The Sociological Quarterly*, 42, 559-580.
- Jandarma Genel Komutanlığı Olaylar Veri Tabanı, (2023). Olaylar Bilgi Sistemi, Ankara.
- Mangalam, J. J. (1968) *Human Migration: A Guide to Migration Literature in English 1955-1962*. Lexington: The University of Kentucky Press.
- Marshall, G. (2003). *Sosyoloji Sözlüğü*. Çev.: Osman Akinhay, Derya Kömürücü, Ankara: Bilim-Sanat Yayınları.
- Mutluer, M. (2003). *Uluslararası Göçler ve Türkiye*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Orhan, O. (2014), Suriye'ye Komşu Ülkelerde Suriyeli Mültecilerin Durumu: Bulgular, Sonuçlar ve Öneriler. ORSAM Yayını, Rapor No: 189, Ankara.
- Orhan, O. ve Gündoğar, S.S. (2015). Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri. *ORSAM Yayını*, Rapor No: 195, Ankara.
- Özden, P. (2013). Kentsel Yenilenmenin Unutulan Ögesi: Toplumsal Yenilenme, *Türkiye Perspektifinden Kent Sosyolojisi Çalışmaları*. 267- 308, (der.) Uğurlu vd., İstanbul: Örgün.
- Piopiunik, M. & Ruhose, J. (2017). Immigration, Regional Conditions, and Crime: Evidence from an Allocation Policy in Germany. *European Economic Review*, 92, 258-282.

- Reid, L., Williams, H. E., Weiss, R. M., & Jaret, A. C. (2005). The Immigration-Crime Relationship: Evidence Across Us Metropolitan Areas. *Social Science Research* 34 (2005), 757-780.
- Samuel, T. J. and Faustino-Santos, R. (1991). Canadian Immigrants and Criminality. *International Migration*, 29(1), 51-76.
- Sampson R. J. and Groves, B. W. (1989). Community Structure and Crime : Testing Social-Disorganization Theory. *The American Journal of Sociology*, 94(4), 774-802.
- Schäfers, B. (2003) *Wanderung, Grundbegriffe der Soziologie*. (edi.) Bernhard Schäfers, Opladen: Leske+Budrich.
- Shaw, C. R. ve McKay, H.D. (1942). *Juvenile Delinquency and Urban Areas*. Chicago, IL, US: University of Chicago Press.
- Shaw, C. R. ve McKay, H. D. (1970) *Cultural Transmission*. M. E. Wolfgang L. Asvitz ve N. Johnston (Ed) *The Sociology of Crime and Delinquency*. New York: John Willey & Soons. Inc.
- Sinha, V. N. P. and Atallah M. D. (1987). *Migration-An Interdisciplinary Approach*. (First Edition), Delhi: Seema Publications.
- Sokullu-Akinci, R. F. (2011) *Kriminoloji*. İstanbul: Beta.
- Stansfield, R. (2016). Reevaluating the Effect of Recent Immigration on Crime: Estimating the Impact of Change in Discrete Migration Flows to the United Kingdom Following EU Accession. *Crime & Delinquency*, 62(2), 1426- 1447.
- Stowell, J. I. & Martinez, J. R. (2007). Displaced, Dispossessed, or Lawless? Examining the Link Between Ethnicity, Immigration, and Violence. *Aggression and Violent Behavior*, 12(5), 564-581.
- Thomas, P. M. (2011). Theoretical Articulation on Immigration and Crime. *Homicide Studies*, 15, 382.
- Tunç, A. Ş. (2015). Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme. *TESAM Akademi Dergisi*, Temmuz 2015. 2(2). 29- 63.
- Tuzcu, A. ve Bademli, K. (2014). Göçün Psikososyal Boyutu. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 6(1), 56-66.
- Türkiye Cumhuriyeti, İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Başkanlığı, <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler>, (Erişim tarihi: 01.05.2023).
- Türkiye Cumhuriyeti, Başbakanlık, Resmî Gazete, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu. 11 Nisan, 2013, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/04/20130411-2.htm>, (Erişim tarihi: 03.05.2023).
- Türkiye Cumhuriyeti, İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Başkanlığı "Türkiye'nin Düzensiz Göçle Mücadelesi", 03.04.2015, <http://www.goc.gov.tr/icerik3/turkiyenin-duzensiz-gocle-mucadelesi>, (Erişim tarihi: 04.05.2023).
- Uluslararası Göç Örgütü, www.iom.int/iom-history. (Erişim tarihi: 02.05.2023).

Yağcıoğlu, O. (2007). *Göç Sorunu Bağlamında Türkiye-Avrupa Birliđi İlişkileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.